

ZPRÁVA ZE SYMPOZIA JEDNA CESTA – TŘI JAZYKY

V rámci projektu KREAS, který je unikátní svým pojetím interdisciplinárního výzkumu v humanitních vědách s akcentem na vzájemné provázání tří výzkumných programů, se ve dnech 26. a 27. dubna 2019 na půdě Filozofické fakulty Univerzity Karlovy konalo mezinárodní sympozium s názvem *Jedna cesta – tři jazyky*. Bonus pak představoval korpusový workshop, jenž proběhl v pondělí 29. dubna 2019.

Záštitu nad akcí převzal a účastníky slavnostně přivítal Michal Pullmann, děkan FF UK, který zdůraznil význam tohoto odborného setkání i potřebu další spolupráce mezi jednotlivými zastoupenými univerzitami, jež může navázat na dlouholetou tradici zejména v oblasti výuky, pedagogických stáží, tvorby učebnic a korpusů, publikační i překladatelské činnosti.

Význam promyšleně zvoleného názvu sympozia, které hostilo zástupce osmi univerzit z řad filologů, lingvodidaktiků, překladatelů, badatelů a vyučujících příslušných jazyků, odhalil v úvodní plenární přednášce Karel Šebesta, hlavní iniciátor a garant celé akce. „Jedna cesta“ předznamenává konceptualizaci pohybu v prostoru během procesu osvojování typologicky odlišného cizího jazyka a zároveň zpracování podobných obsahů různými způsoby. „Pomlčka“ v názvu symbolizuje jakýsi pomyslný svorník či most spojující v akvizičním procesu všechny „tři jazyky“, tj. češtinu, čínštinu a korejštinu, a evokující potřebu vzájemné spolupráce ve všech klíčových oblastech. Ty se ostatně promítly i do programu jednotlivých sekcí. V obou tematických okruzích, tedy jak v akvizičním, tak ve výukovém, je nutné pracovat s velkými soubory jazykových dat v podobě akvizičních a žákovských korpusů. V této souvislosti se Karel Šebesta rovněž zmínil o historii, významu, typech a současném stavu akvizičních a okrajově též žákovských korpusů včetně připravované databáze krajských projevů češtiny.

S druhou plenární přednáškou, věnující se konceptualizaci sloves pohybu v češtině, zejména vazbě mezi pohybem, prostorem a časem, otázkám determinovanosti a nedeterminovanosti sloves pohybu ve vztahu k nerodilým mluvčím či různým možnostem konstruování prostorové nebo pohybové scény, vystoupila Lucie Saicová Římalová, která zároveň moderovala páteční dopolední sekci s názvem *Čeština v čínském a korejském kontextu*. Uvedenou sekci zahájilo vystoupení Weizhu Xu z Pekingské univerzity zahraničních studií (BFSU), jež poukázala na to, že katedra bohemistiky byla na této univerzitě založena již v roce 1954. Jejím zakladatelem se stal absolvent FF UK Zhou Zhiyao a za éru její existence tam obdrželo vysokoškolský diplom zhruba 300 absolventů bohemistiky. Od roku 1987 existuje dohoda o vzájemné spolupráci mezi BSFU a UK na poli výuky, jazykových i kulturních aktivit s cílem představit svět Číny a Čínu světu a zvýšit povědomí o České republice v Číně.

Melissa Shih-hui Lin z tchajwanské National Chengchi University vystřídala svou pekingskou kolegyni s příspěvkem čerpajícím ze žákovského korpusu mluvených i psaných projevů tchajwanských studentů českého jazyka, který se zabýval zkoumáním a analýzou různých způsobů prostorového vyjádření v češtině a čínštině s důrazem na popis identifikující lokaci/umístění či dynamiku/pohyb. Huanhuan Chen z BFSU pohovořila o tom, jaké možnosti se v posledních deseti letech nabízejí čínským absolventům bohemistických studií na trhu práce, a uvedla, že uplatnění

nacházejí především ve vládních, kulturních a vzdělávacích institucích i v bankovním sektoru. O tom, že se Česká republika dostává více do povědomí čínských občanů, nepochybně svědčí i zvýšený příliv čínských turistů do ČR, jichž v loňském roce navštívilo naši zemi kolem 620 tisíc, což představuje 26,5% nárůst oproti roku 2017. Závěrečná přednáška dopolední sekce patřila korejskému překladateli Kyuchin Kimovi ze soulské Hankuk University of Foreign Studies (HUFS), jenž podal vyčerpávající přehled o cestě české literatury k širší veřejnosti v Jižní Koreji — česká literatura se zde totiž od 80. let minulého století těší mimořádné oblibě zejména zásluhou Kundorových románů — a závěrem shrnul zkušenosti s vnímáním a výukou české literatury v korejském prostředí.

Program odpolední sekce nazvané *Čínština, korejština a čeština ve výukové interakci*, již moderovala Svatava Škodová, zahájila přednáška Mariána Slobody z Katedry střeoevropských studií FF UK, seznamující s „překládáním Prahy“ do jazyka blíže příbuzného češtině, tj. do slovenštiny, a s využitím jazykové krajiny (souboru nápisů ve veřejném fyzickém prostoru) pro pedagogické účely. Svého předřečníka z dopolední sekce doplnil Inchon Kim (HUFS), který se detailněji věnoval vybraným slovosledným problémům, jimž čelí korejští studenti češtiny, a jejich zohlednění ve výuce. Závěrečné páteční vystoupení patřilo Tomáši Horákovi z Ústavu Dálného východu FF UK, který systematicky popsal nejčastější obtíže při osvojování korejského lexika se zaměřením na jeho morfologicko-syntaktické rysy a zároveň vedle komunikativního přístupu zdůraznil smysl a oprávněnost gramaticko-překladové metody ve výuce typologicky odlišného cizího jazyka.

První den symposia zpestřil a současně završil podvečerní kulturní program v podobě komentované procházky Prahou.

Sobotní dopolední sekci *Tři systémy*, jejíž moderátorkou se stala Ivana Bozděchová, uvedl příspěvek Svatavy Škodové, který představil analýzu vyjadřování pohybových událostí zachycených v psaných textech, pro niž byly využity srovnávací vzorky textů stejného zadání získané od srovnatelných skupin českých rodilých mluvčích a nerodilých mluvčích, jejichž mateřským jazykem je čínština. Svatavu Škodovou vystřídal tchajwanský pedagog Wei-Iun Lu, hostující na Lékařské a Filozofické fakultě Masarykovy univerzity, jehož výzkum se zaměřuje na vztah mezi osvojováním druhého jazyka, kulturou a kognicí s cílem ověřit, nakolik může psací soustava jazyka užívající čínské znaky ovlivnit či změnit individuální kognitivní styl, jestliže psací soustava mateřského jazyka je založena na latince. Božena Bednaříková (FF UP) představila případovou studii, jíž se zúčastnila skupina čínských a skupina českých studentů bakalářského programu, kteří ještě neabsolvovali kurz české morfologie a syntaxe. Cílem studie bylo zjistit míru vnímání struktury věty a slov, zejména pak schopnost rozlišit, které tvarové prostředky vyplývají přímo z větné stavby a které jsou vyjádřením odrazu reality. Její korejský kolega Youngran Kwak, který v současné době na FF UP hostuje, se ve svém výzkumu zabývá systémy slovního vyjádření zdvořilosti v korejštině i češtině, analyzuje, jak dochází k posunům její úrovně v konverzaci, a odhaluje rozdílné způsoby a projevy jejího vyjádření v obou jazycích.

Předělem dopolední části se stala posterová sekce, po níž následovala sekce s názvem *Tři výukové kontexty*, moderovaná Milanem Hrdličkou. Několik poznámek k výuce slovenštiny na korejské HUFS pronesl Radoslav Ďurajka (ÚCL LF UK), jenž zhod-

notil pozitiva i negativa z pohledu lektora, který má sice prioritně učit slovenštinu, ale musí zvládnout i češtinu. O specifikách výuky ekonomické korejštiny v oboru Korejštiny pro hospodářskou praxi pohovořila Blanka Ferklová (KAS FF UP) a s výukou češtiny za Velkou čínskou zdí seznámila přítomné Eva Roubalová (ÚJOP UK), která se podělila o své zkušenosti s výukou češtiny jako cizího jazyka na dvou čínských univerzitách, a sice Pekingské univerzitě zahraničních studií (BFSU) a Pekingské univerzitě mezinárodních studií (BISU).

Sobotní odpoledne v sekci *Pohyb, prostor a čas ve třech jazycích*, stejně jako pondělní workshop, moderoval Karel Šebesta. S přednáškou mapující některé aspekty a distinkce vztahu mezi časem a prostorem v lidském jazyce vystoupil Zdeněk Starý (Akcent College). Na problematiku prostorové dimenze se zřetelem k předložkovým spojením s významem lokálním ve výuce češtiny pro cizince, jež zaujímá významné místo v konverzaci, se zaměřil Milan Hrdlička (FF UK). Příspěvek jeho kolegyně Jitky Veroňkové a Petry Poukarové pak upozornil na zvukové vlastnosti, jež podporují, nebo naopak ztěžují srozumitelnost projevu čínských mluvčích hovořících česky, a poukázal na provázanost roviny segmentální a suprasegmentální i na roli kontextu. Sobotní program zakončila přednáška Ilony Starý Kořánové (ÚBS FF UK), jež se věnovala konceptualizaci času vyjádřeného českým slovesem formou prostorového zobrazení, přičemž těžiště jejího příspěvku představovala dvoudimenzionální geometrická analýza některých vidových významů v češtině.

Pondělní workshop, v rámci něhož Tomáš Jelínek (FF UK) představil nové metody automatického označování chyb v českých žákovských korpusech a Alexandr Rosen (Ústav teoretické a počítačové lingvistiky FF UK) seznámil posluchače s nástroji anotování a vyhledávání vytvořenými na základě zkušeností se žákovským korpusem CzeSL, jež jsou z uživatelského hlediska klíčové, učinil závěrečnou tečku za mezinárodním sympoziem *Jedna cesta — tři jazyky*.

Příspěvky této reprezentativní akce se stanou podkladem pro kolektivní monografii s tematikou prostoru a jeho osvojování v češtině čínských a korejských rodilých mluvčích, popř. v čínštině a korejštině rodilých mluvčích češtiny.

Šárka Kociánová